

Випуск №4: січень-лютий 2026

EEYES
EASTERN EUROPE YOUTH
EMPOWERMENT SPACE

Think Tanks Essentials

ПРО НАС

Міжнародний благодійний фонд “Ти створюєш націю” – це молода та амбітна організація, яка об’єднує українців у світі задля системних змін. Ми виступаємо ініціатором співпраці представників діаспори та української молоді, аби посилювати їхні можливості, розширювати доступ до знань і ресурсів, а також реалізовувати проекти, спрямовані на захист та підтримку кожного українця.

Ми прагнемо створити єдиний інтелектуальний простір для української молоді в Україні та за кордоном. Це простір для обміну ідеями, знаннями та досвідом, де народжуються нові ініціативи й формується бачення майбутнього України.

“In unity there is strength”

Ми віримо, що саме єдність надає сили. Разом ми творимо майбутнє, у якому кожен українець відчуває підтримку та має можливість реалізувати свій потенціал.

Цей проект реалізується в межах молодіжного напрямку EEYES – Eastern Europe Youth Empowerment Space. Ми щиро дякуємо нашій команді та експертам, які активно долучаються до наших ініціатив, а також усім партнерам, завдяки яким проект став можливим.

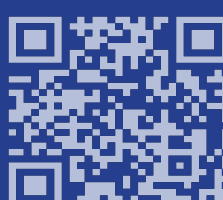
Видання підтримується Комітетом з питань інтеграції України до ЄС Молодіжної ради при Голові Верховної Ради України.

WEBSITE

INSTAGRAM

FACEBOOK

У світі, що швидко змінюється, аналітичні центри (або англ. think tanks) стали ключовими гравцями у формуванні міжнародних дискусій та стратегій. Вони не лише генерують ідеї, а й визначають напрями політичних рішень та впливають на суспільні настрої.

Журнал “ThinkTanks Essentials” створений з метою узагальнювати та аналізувати найважливіші експертні дослідження, щоб показати, як вони формують наше розуміння світового порядку.

Цей журнал є корисним для всіх, хто прагне орієнтуватися в дедалі складнішій міжнародній політиці. Він дозволяє відстежувати ключові тенденції, аргументацію провідних експертів, які впливають на рішення урядів та міжнародних організацій. Для дослідників та студентів це зручне джерело аналітики й актуальних кейсів, для дипломатів та експертів – інструмент розуміння глобальних процесів і прогнозування можливих сценаріїв, для широкої аудиторії – можливість побачити за заголовками новин глибший контекст.

ЗМІСТ

Огляд ключових тенденцій у грудні 2025 року та в січні 2026 року.....	6
Бельгія має рацію: позичай, отримуй гроші й не переходь на емоції (англ. Belgium is Right: Borrow... Get the Money... Don't Get Emotional).....	8
Європейський парламент спонукає ЄС звернути увагу на безпеку в Арктиці (англ. The European Parliament Compels the EU to Address Arctic Security).....	9
Що нова національна стратегія безпеки США означає для Європи (англ. What the New US National Security Strategy Really Signals for Europe).....	10
Розбудова взаємопов'язаності та управління ризиками: геополітична роль ЄС у Чорноморському регіоні (англ. Building Connectivity, Managing Risk: The EU's Geopolitical Role in the Black Sea).....	11
Притворство чи реальна готовність? Нова військова служба в Німеччині (англ. Pretence or Preparedness? Germany`s New Military Service).....	12
Протистояння багатогранній загрозі з боку Росії: поєднання сталих і новаторських підходів у сірій зоні (англ. Confronting the Russian Hydra: Continuity and Innovation in the Grey Zone).....	13
Захист неба: європейська протиракетна оборона (англ. Shielding the Skies: European Ballistic Missile Defence).....	14
Німеччина: політичні та стратегічні пріоритети за Фрідріха Мерца (фр. Allemagne : quelles orientations politiques et stratégiques sous Friedrich Merz ?).....	15
Наскільки стійка економіка Росії після чотирьох років війни? (англ. How resilient is Russia's economy after four years of war?)	16
Росія програє – час для гібридної ескалації Путіна у 2026 році (англ. Russia is Losing – Time for Putin's 2026 Hybrid Escalation).....	17
Падіння Мадуро: стратегічна поразка Росії у світі без правил (англ. Maduro's Fall: Russia's Strategic Defeat in a World Without Rules).....	18
Затримання США російських кораблів із «тіньового флоту» (пол. Zatrzymanie statków rosyjskiej «floty cieni» przez USA).....	19
Хто володіє Гренландією? (англ. Who owns Greenland?).....	20
Гренландська криза: недосконалі, але реалістичні варіанти для Європи (англ. Navigating the Greenland Crisis: Europe's Imperfect but Viable Options).....	21
2026: Рік поганих рішень для Європи (англ. 2026: Europe's year of bad choices).....	22

Венесуельська нафта: значення та наслідки операції Трампа (фр. Pétrole vénézuélien : les enjeux de l'opération Trump).....	23
Росія, Європа та ризики помилкового відчуття безпеки (англ. Russia, Europe and the Danger of Strategic Reassurance).....	24
Розширення ЄС і його бюджет: чи надто висока ціна? Чому не варто піддаватися фінансовій паніці (англ. Enlargement and the EU Budget: Is the price to pay high? The case against fiscal alarmism).....	25
Європа після Америки: посібник із виживання та адаптації (англ. Europe after America: A Survival Guide for Moving on).....	26
Як Трамп робить Китай знову великим – і що це означає для Європи (англ. How Trump is making China great again—and what it means for Europe).....	27
Чотири роки війни Росії в Україні: десять важливих уроків (англ. Four Years On – Ten Lessons from Russia's War in Ukraine).....	28
Глобальні ризики для ЄС у 2026 році: які основні загрози стоять перед Європою? (англ. Global Risks to the EU in 2026: What are the main conflict threats for Europe?).....	29
Як Європейському Союзу реагувати на торговельні атаки Дональда Трампа? (фр. Quelles réponses de l'Union européenne face aux agressions commerciales de Donald Trump ?).....	30
Репортаж із Давоса: геополітика нового реалізму (англ. Dispatch From Davos: The Geopolitics of the New Realism).....	31
Фокус-тема “Російська організована злочинність і її роль у гібридній війні проти Європи”....	32
Підсумовуючи.....	34
Команда.....	36
Список використаних джерел.....	38
Фото та зображення.....	39

Огляд ключових тенденцій у грудні 2025 року та в січні 2026

Грудень 2025 року та січень 2026 року стали періодом, який засвідчив подальший зсув глобальної політики у бік сили, ослаблення традиційних норм міжнародного порядку та зростання стратегічної напруги в Європі.

Однією з ключових тенденцій стало загострення кризи rule-based international order. Воєнна операція США у Венесуелі та силові дії Вашингтона щодо російських танкерів «тіньового флоту» у міжнародних водах продемонстрували готовність Сполучених Штатів застосовувати примус для досягнення політичних і економічних цілей, навіть у правово спірних умовах. Падіння режиму Ніколаса Мадуро стало символічним ударом по глобальних позиціях Росії та підкреслило обмеженість її ресурсів для проєкції впливу за межами власного регіону.

Паралельно загострилася трансатлантична напруга. Риторика адміністрації Дональда Трампа щодо Гренландії перетворилася на серйозний стрес-тест для НАТО та міжнародного права, підваживши довіру до США як стабільного союзника. Європейські дебати дедалі більше фокусувалися на потребі стратегічної автономії, пошуку реалістичних моделей зменшення залежності від Вашингтона та формування більш самостійної європейської безпекової ролі.

У сфері європейської безпеки посилюється усвідомлення нових регіональних викликів. Європейський парламент ініціював перегляд Арктичної політики ЄС, визнавши регіон стратегічним фронтом через мілітаризацію з боку Росії та зростаючу присутність Китаю. Одночасно активізувалися дискусії про європейську протиракетну оборону, з огляду на досвід війни в Україні та реальність балістичної загрози з боку Росії. Розвиток European Sky Shield Initiative та ідея багаторівневої ПРО стали елементами ширшого курсу на посилення оборонної спроможності Європи.

Важливим трендом стало посилення оцінок щодо переходу Росії до фази масштабнішої гібридної ескалації. Аналітики прогнозують зростання саботажу, дезінформаційних кампаній, політичного втручання у виборчі процеси, атак на критичну інфраструктуру та демонстративних військових провокацій у Європі протягом 2026 року. Водночас підкреслюється, що російська економіка, попри короткострокову стійкість, входить у фазу структурного виснаження, що підвищує ризик агресивнішої зовнішньої поведінки Кремля.

Війна Росії проти України остаточно закріпила-ся як центральний фактор трансформації європейської та глобальної безпеки. Чотири роки війни стимулювали перегляд західної стратегії підтримки України, зростання критики підходу «обмеженої допомоги» та усвідомлення, що конфлікт має довгострокові наслідки для міжнародного порядку. Україна дедалі частіше розглядається не як периферійний театр війни, а як ключовий елемент архітектури майбутньої європейської безпеки.

Енергетичний та економічний вимір також набув стратегічної ваги. Події навколо венесуельської нафти підтвердили, що викопні ресурси залишаються потужним інструментом геополітичного впливу. Водночас ЄС активізував дискусії щодо диверсифікації енергопостачання, розвитку Чорноморського регіону як критичного логістичного та енергетичного вузла, а також розширення транспортних коридорів між Європою та Азією.

Загалом, грудень 2025 року та січень 2026 року окреслили період зростання стратегічної невизначеності, перегляду трансатлантичних відносин, посилення безпекових ризиків для Європи та закріплення війни в Україні як одного з ключових факторів формування нового міжнародного порядку.

Бельгія має рацію: позичай, отримуй гроші й не переходь на емоції

(англ. *Belgium is Right: Borrow... Get the Money... Don't Get Emotional*)

Бернар Сіман, Egmont Institute, Бельгія
04.12.2025

У цьому аналітичному коментарі автор аргументовано захищає позицію бельгійського уряду щодо неприпустимості політизованого використання заморожених російських активів, зосереджених у Euroclear, без належних колективних гарантій з боку ЄС і його союзників. Автор демонструє, що чинна пропозиція Європейського Союзу фактично перекладає непропорційний фінансовий і юридичний ризик на Бельгію, створюючи потенційну загрозу і для її національної фінансової системи, і для стабільності єврозони та довіри до міжнародної фінансової інфраструктури загалом.

У разі завершення війни або судових рішень на користь Росії питання повернення активів може перетворитися на масштабну кризу відповідальності, з ризиком масового відтоку капіталу, підвищення вартості запозичень та підриву ролі ЄС як передбачуваного фінансового актора. Відсутність «залізобетонних» гарантій розглядається автором як ключова інституційна помилка.

У якості альтернативи пропонується технічно вивірений і юридично безпечний механізм: фінансування України через довгострокові запозичення ЄС, зокрема шляхом випуску облігацій під егідою Європейського інвестиційного банку з колективними гарантіями держав-членів. Такий підхід дозволяє поєднати підтримку України з дотриманням правил міжнародної фінансової системи та уникнути небезпечних прецедентів.

Економіка, торгівля, фінанси; війна в Україні

Європейський парламент спонукає ЄС звернути увагу на безпеку в Арктиці

(англ. *The European Parliament Compels the EU to Address Arctic Security*)

Жиль Даннель, Марі-Анн Конінкс, Egmont Institute, Бельгія

05.12.2025

26 листопада 2025 року Європейський парламент ухвалив резолюцію, якою закликають ЄС до радикального перегляду Арктичної політики з чітким безпековим фокусом. Ключовий меседж полягає в тому, що Арктика більше не є віддаленим регіоном співпраці, а перетворилася на стратегічний фронт європейської безпеки. Це зумовлено стрімкою мілітаризацією регіону з боку Росії, зокрема розгортанням ядерних спроможностей у межах Bastion doctrine, а також зростаючою економічною, технологічною та науково-інфраструктурною присутністю Китаю, який позиціонує себе як «near-Arctic state».

примітка редактки: Bastion doctrine – це російська військово-морська стратегія захисту ядерних сил, яка полягає у створенні сильно мілітаризованих прибережних зон (переважно в Арктиці) для прикриття стратегічних підводних човнів із балістичними ракетами та стримування НАТО.

Чинна Арктична політика ЄС 2021 року піддається критиці та вказується її невідповідність новим геополітичним реаліям. Європейський парламент наголошує на браку уваги до hard security, слабкій обізнаності в арктичному домені, недостатньому захисті критичної інфраструктури та повільній стратегічній адаптації ЄС. Натомість пропонується розробка нової, операційно орієнтованої стратегії, що поєднуватиме безпекові інструменти, тісну координацію з НАТО та США, кліматичну політику і дотримання міжнародного права.

Арктика постає як випробування стратегічної зрілості Європейського Союзу: якщо ЄС прагне бути повноцінним геополітичним актором, він не може дозволити іншим визначати майбутнє регіону, критично важливого для енергетичної безпеки, доступу до стратегічних ресурсів і стабільності північного флангу Європи. У ширшому контексті війна Росії проти України розглядається як каталізатор цього переосмислення, підтверджуючи, що російська агресія має системні наслідки для всієї архітектури європейської безпеки, включно з Арктикою.

Міжнародна безпека; стратегічна автономія ЄС

Що нова національна стратегія безпеки США означає для Європи

(англ. *What the New US National Security Strategy Really Signals for Europe*)

Девід Кемтлер, *International Centre for Defence and Security (ICDS)*,
Естонія
08.12.2025

Автор розглядає нову Стратегію національної безпеки США (NSS) як якісну зміну американського підходу до Європи, що виходить далеко за межі чергового оновлення політики. Головний сигнал NSS полягає в переході Вашингтона до моделі керованої стабілізації європейського безпекового простору з метою вивільнення стратегічних ресурсів для пріоритетних напрямів, насамперед Індो-Тихоокеанського регіону. У цій логіці Європа розглядається не як співтворець безпеки, а як регіон, який має бути достатньо стабільним, щоб не відволікати американську увагу.

Центральним елементом стратегії є переосмислення Росії. На відміну від попередніх доктрин, NSS не робить стримування ключовою рамкою політики, а натомість акцентує на деескалації, дипломатії та відновленні стратегічної стабільності. Такий підхід різко контрастує з оцінками держав Північної Європи, які розглядають Росію як довгострокового противника, що адаптується до затяжної конфронтації.

Паралельно NSS фіксує жорсткіші очікування щодо європейської самодостатності. Європа має самостійно забезпечувати стримування, нарощувати оборонне виробництво та інвестувати у критичні спроможності. Водночас її вплив на політичні рамки безпеки звужується, оскільки дипломатичні параметри врегулювання з Росією залишаються під американським контролем.

Україна у стратегії постає передусім як конфлікт, який необхідно швидко стабілізувати, а не як фундамент майбутньої європейської безпеки. Автор застерігає, що передчасне врегулювання без реального стримування не усуває загрозу, а лише відкладає наступний етап конфронтації, з наслідками, з якими Європі доведеться жити десятиліттями.

Світовий порядок; міжнародна безпека; трансатлантичні відносини

Розбудова взаємопов'язаності та управління ризиками: геополітична роль ЄС у Чорноморському регіоні

(англ. *Building Connectivity, Managing Risk: The EU's Geopolitical Role in the Black Sea*)

Дженгіз Гюнай, *Austrian Institute for International Affairs*, Австрія
10.12.2025

Автор дослідження аналізує трансформацію Чорноморського регіону з периферійного простору на ключовий геополітичний вузол європейської безпеки, енергетики та торгівлі після повномасштабної війни Росії проти України. Автори стверджують, що регіон набуває стратегічної ваги як критичний елемент диверсифікації енергетичних маршрутів ЄС та альтернативних логістичних ланцюгів, покликаних зменшити залежність від Росії.

Центральною темою є розвиток Середнього коридору – мультимодальної транспортної мережі між Китаєм і Європою через Центральну Азію, Кавказ і Чорне море. Хоча обсяги перевезень різко зросли після 2022 року, автори підкреслюють, що інфраструктурні обмеження (порти, залізниці, безпека морських маршрутів) перешкоджають перетворенню коридору на стабільну довгострокову альтернативу. Мережа логістичних та енергетичних зв'язків, за їхнім висновком, більше не є нейтральною економічною категорією, а стала інструментом геополітичної конкуренції.

Окрему увагу приділено проекту Black Sea Submarine Cable – підводному енергетичному та цифровому з'єднанню між Південним Кавказом і ЄС, що розглядається як випробування на здатність Брюсселя реалізувати «геополітику інфраструктури». Проект поєднує потенціал для енергетичної диверсифікації, цифрової стійкості та стратегічної автономії, водночас створюючи політичні, безпекові й нормативні дилеми.

Україна у цьому дослідженні постає як ключовий чинник стратегічного перелому в регіоні: саме війна змусила ЄС переосмислити Чорне море як простір безпеки та критичної інфраструктури.

Енергетична безпека

Притворство чи реальна готовність? Нова військова служба в Німеччині

(англ. *Pretence or Preparedness? Germany's New Military Service*)

Фелікс Гаснер, Праннаван Сурендран, *International Centre for Defence and Security (ICDS)*, Естонія

11.12.2025

Автори досліджують ухвалення Німеччиною нового закону про військову службу як ключовий елемент трансформації Bundeswehr у «найсильнішу конвенційну армію Європи». Нинішнє рішення аналізується з точки зору ширшого історичного контексту: від реінтродукції обов'язкової служби у 1956 році як інструмента стримування в умовах Холодної війни, через її поступове згортання та призупинення у 2011 році в умовах уявної безпеки, до повернення дискусії про службу після російської агресії проти України.

Ключовий аргумент полягає в тому, що призупинення строкової служби виявилось стратегічно короткозорим. Орієнтація на компактну професійну армію не забезпечила ні достатньої чисельності, ні резерву, ні стійкої суспільної підтримки оборони. Новий закон не відновлює повноцінну обов'язкову службу негайно, але запроваджує поетапну, умовну модель: обов'язкове анкетування та медичний огляд для чоловіків, фінансове стимулювання добровольців і можливість швидкого переходу до примусової служби у разі загрози або нестачі рекрутів.

Дослідження детально показує політичні та правові суперечності навколо цієї моделі: конфлікт між добровільністю і примусом, сумнівну конституційність «лотерейного» відбору, різні позиції партій і зростаючу, але все ще неоднорідну підтримку в суспільстві. Автори роблять висновок, що нинішні кроки є радше компромісним перехідним рішенням, а не остаточною відповіддю на безпекові виклики. Без чіткого механізму часткової обов'язковості та швидкого політичного консенсусу Німеччина ризикує не досягти цілей бойової готовності до 2029 року й амбіції повної трансформації Bundeswehr до 2035 року.

Європейська безпека

Протистояння багатогранній загрозі з боку Росії: поєднання сталих і новаторських підходів у сірій зоні

(англ. *Confronting the Russian Hydra: Continuity and Innovation in the Grey Zone*)

Іван Клишч, Марек Кохв, *International Centre for Defence and Security (ICDS), Естонія*

15.12.2025

Аналітичне дослідження присвячене системному аналізу російської гібридної діяльності в Європі та її історичного контексту від більшовицької ЧК (надзвичайної комісії) до сучасних спецслужб РФ. Центральна теза полягає в тому, що нинішні гібридні загрози такі як: дезінформація, саботаж, підрив критичної інфраструктури, операції впливу – не є ситуативною реакцією Кремля, а логічним продовженням усталеної стратегічної культури російської розвідспільноти.

У першій частині автори детально розкривають так зване *chekist mindset* – сукупність чотирьох ключових установок: відчуття моральної та професійної вищості, переконаність у власній невинності, глибока параноя щодо зовнішніх і внутрішніх ворогів та схильність до екстремізму, що розмиває межу між миром і війною. Саме ця ментальна матриця пояснює готовність російських спецслужб діяти без нормативних обмежень і розглядати будь-яку опозицію як екзистенційну загрозу.

Друга частина демонструє, що сучасна російська гібридна війна спирається на радянський шаблон з часів Холодної війни: активні заходи, агентурні мережі, саботаж і заперечувану силу.

Термін «заперечувана сила» (від англ. *deniable force*) — це інструмент гібридної війни, який дозволяє державі використовувати військову силу так, щоб офіційно стверджувати: «це не ми»

Водночас інновація полягає в поєднанні класичних методів із цифровими інструментами, інформаційними операціями та економічним тиском. У підсумку Росія веде проти Європи постійну «гібридну холодну війну», мета якої – залякування, деморалізація суспільств і стримування підтримки України.

Україна у дослідженні постає центральним, але не єдиним об'єктом російської гібридної стратегії. Автори прямо зазначають, що активізація саботажу й операцій впливу в Європі має на меті послабити західну підтримку України та змусити європейські уряди до самообмеження. Україна також фігурує як головна мішень російських інформаційних операцій у Європі, що підтверджує її роль як ключового поля протистояння між Росією та Заходом.

Гібридні загрози

Захист неба: європейська протиракетна оборона

(англ. *Shielding the Skies: European Ballistic Missile Defence*)

Фінн-Ніклас Брюнер, *International Centre for Defence and Security (ICDS)*,
Естонія

17.12.2025

Аналітичне дослідження присвячене проблемі захисту Європи від зростаючої російської балістичної ракетної загрози в умовах війни в Україні та поступового зменшення ролі США як головного безпекового гаранта на європейському континенті. Вихідною точкою аналізу є масоване застосування Росією балістичних ракет проти України, що продемонструвало як ключову роль ракет у сучасній війні, так і обмежені можливості протиракетної оборони у разі інтенсивних ударів.

Автор детально розглядає російський ракетний арсенал та пов'язує його з доктриною «активної оборони», у межах якої ракети виступають інструментом примусу, ескалаційного домінування та загрози ударів по військовій і критичній інфраструктурі. На цій основі окреслюються два сценарії для НАТО: обмежене вторгнення з ядерним шантажем або масштабний конфлікт із ракетними ударами по ключових вузлах Альянсу.

Автор також критично оцінює чинну архітектуру ПРО НАТО, яка залишається надмірно залежною від США, має обмежену кількість перехоплювачів і не здатна захистити великі території Європи. У відповідь пропонується поступове формування європейської багаторівневої ПРО, зокрема через European Sky Shield Initiative, спільні закупівлі, розвиток оборонної промисловості та поєднання активної й пасивної оборони.

Війна Росії проти України слугує головним доказом реальності балістичної загрози для Європи. Український досвід показує межі перехоплення, проблему насичення ПРО та важливість поєднання протиповітряної оборони з ударами по пускових установках. Автор прямо рекомендує поглиблення співпраці ЄС і НАТО з Україною у сфері ПРО, включно зі спільним аналізом, навчанням і обміном даними.

Стратегічна автономія ЄС

Німеччина: політичні та стратегічні пріоритети за Фрідріха Мерца

(фр. *Allemagne : quelles orientations politiques et stratégiques sous Friedrich Merz ?*)

Жак-П'єр Гужон, *Institut de relations internationales et stratégiques (IRIS)*, Франція

18.12.2025

Цей аналітичний огляд присвячений першим шести місяцям канцлерства Фрідріха Мерца та фіксує перехідний, суперечливий стан німецької внутрішньої й зовнішньої політики. Головний висновок полягає в тому, що, попри помітні амбіції й активнішу міжнародну присутність, уряд Мерца стикається з глибокими структурними обмеженнями, які стримують як економічні реформи, так і стратегічну переорієнтацію Німеччини.

У внутрішній політиці автор констатує розрив між очікуваннями та результатами. Мерц позиціював себе як реформатор, здатний оживити економіку та зупинити зростання ультраправої AfD, однак промисловий спад, слабке зростання ВВП і втрата робочих місць підірвали цей образ. Велика коаліція із Соціал-демократичною партією суттєво обмежує маневр канцлера, і це формує відчуття політичного застою, яким активно користується крайня правниця.

На рівні ЄС Мерц демонструє виразніше лідерство, ніж його попередник. Автор підкреслює, що Німеччина дедалі частіше виступає як координатор європейських позицій не лише в економічних дебатах, а й у питаннях безпеки та війни в Україні. Водночас у трансатлантичних відносинах Мерц прагне зберегти особливі відносини зі США, розглядаючи Німеччину як ключового партнера Вашингтона в Європі.

Автор фіксує певний зсув: якщо на початку повномасштабної війни ініціативу в європейській політиці щодо України тримала Франція, то нині саме Німеччина дедалі більше бере на себе лідерську функцію. Символічним є проведення у Берліні саміту щодо України та готовність Німеччини брати фінансову відповідальність, зокрема гарантії за кредитами, пов'язаними з російськими активами.

Німеччина

Наскільки стійка економіка Росії після чотирьох років війни?

(англ. *How resilient is Russia's economy after four years of war?*)

Марек Дабровскі, Bruegel, аналітичний центр на рівні ЄС
18.12.2025

У дослідження аналізується, чому російська економіка зберегла відносну стійкість майже через чотири роки повномасштабної війни проти України, попри безпрецедентні санкції Заходу. Автор показує, що прогнозованого економічного колапсу не сталося: після спаду ВВП на 1,4% у 2022 році Росія продемонструвала зростання у 2023-2024 роках (понад 4% щороку), насамперед завдяки масштабним військовим видаткам, високим енергетичним доходам і буму корпоративного кредитування.

Ключовий висновок полягає в тому, що поточна макроекономічна й фінансова стабільність має короткостроковий характер. Фінансування війни дедалі більше спирається на Національний фонд добробуту, внутрішні запозичення та масштабні квазіфінансові операції через державні банки й корпорації, що приховує реальні бюджетні витрати та створює ризики для фінансової системи. Водночас економіка стикається з наростаючими структурними обмеженнями: демографічним спадом, дефіцитом робочої сили, інфляційним тиском, перегрівом кредитного ринку та витісненням соціальних і цивільних видатків оборонними.

Автор підкреслює, що Росія зберігає здатність фінансувати війну в короткостроковій перспективі, однак її довгострокові економічні перспективи є дедалі похмурішими через санкції, ізоляцію від Заходу, залежність від енергоекспорту та погіршення інвестиційного клімату. Війна проти України постає центральним чинником трансформації російської економіки в режим воєнної мобілізації, а головний стратегічний висновок дослідження – ставка на швидке економічне виснаження Росії є хибною, адже стримування має враховувати її середньострокову ресурсну спроможність.

Економіка, торгівля, фінанси; війна в Україні

Росія програє – час для гібридної ескалації Путіна у 2026 році

(англ. *Russia is Losing – Time for Putin's 2026 Hybrid Escalation*)

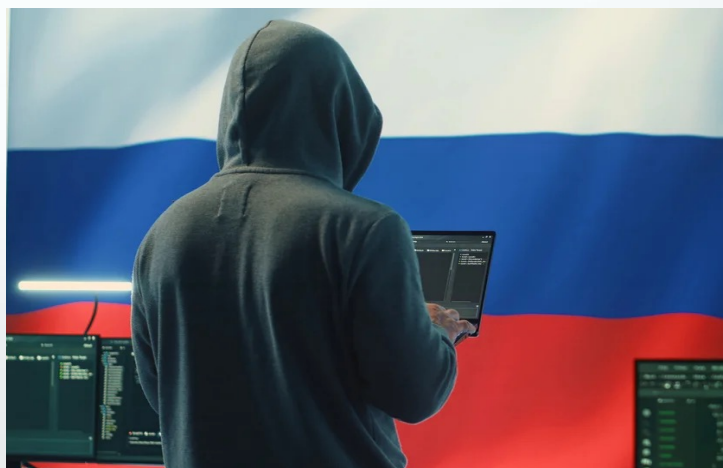
Вільям Діксон, Максим Безносюк, *Royal United Services Institute (RUSI)*,
Велика Британія
19.12.2025

Автор стверджує, що 2025 рік був найсприятливішим моментом для Кремля вийти з війни, але Володимир Путін свідомо відкинув цей варіант. Ставка Москви полягала в очікуванні політичного зламу Заходу – нав'язаного Україні «миру» з боку нової адміністрації США, фрагментації європейської єдності та збереження російських територіальних здобутків. Цей розрахунок провалився: позиції України й Європи не пом'якшилися.

Росія програла більшість стратегічних цілей війни, окрім часткового територіального контролю. Економічна стійкість, міжнародна легітимність і внутрішня стабільність режиму – всі ці параметри погіршилися. Саме тому Росія входить у фазу найвищої стратегічної нестабільності: ослаблена держава стає більш агресивною, оскільки ескалація стає для режиму не опцією, а необхідністю виживання.

Автор прогнозує, що 2026 рік стане роком системної гібридної ескалації, структурованої за трьома напрямками. По-перше, саботаж – удари по європейській оборонній промисловості, логістиці та ланцюгах постачання зброї Україні з метою затримок, подорожчання безпеки й внутрішнього виснаження держав-партнерів. По-друге, підрив і дезінформація – масштабні інформаційні операції та політичне втручання у виборчі процеси в Європі та США для посилення проросійських сил і ерозії санкційної підтримки. По-третє, примус – регуляризовані військові демонстрації, порушення повітряного й морського простору та ядерний шантаж як інструмент психологічного тиску.

Причини цієї ескалації є структурними. Економіка РФ входить у фіскальну спіраль: різке зростання військових витрат, падіння енергетичних доходів, виснаження суверенних фондів і приховані бюджетні зобов'язання звужують простір для класичної війни. Одночасно конвенційні військові можливості вичерпуються: втрати техніки, людей і повільне відновлення виробництва роблять масштабну наступальну війну дедалі менш реальною. На цьому тлі гібридна війна стає єдиним доступним інструментом ескалації.

Гібридні загрози; європейська безпека; війна в Україні

Падіння Мадуро: стратегічна поразка Росії у світі без правил

(англ. *Maduro's Fall: Russia's Strategic Defeat in a World Without Rules*)

Нона Міхелідзе, *Instituto Affari Internazionali (IAI)*, Італія

06.01.2026

Авторка аналізує падіння режиму Ніколаса Мадуро як символічну та стратегічну поразку Росії в дедалі більш нестабільному міжнародному середовищі, де ерозія міжнародного права поступово нормалізує логіку «хто сильніший, той і правий». Американський удар по Венесуелі, попри суперечність із міжнародними нормами, прискорює глобальний зсув у бік політики сили, парадоксально реалізуючи світогляд, який сама Росія активно просуvala протягом останніх десятиліть.

Центральний аргумент полягає в тому, що війна проти України стала ключовою точкою стратегічного перелому для Москви. Нездатність підкорити Україну, розколоти Європу або нав'язати новий регіональний порядок виснажила російські військові, економічні та дипломатичні ресурси. Це суттєво обмежило здатність Кремля підтримувати союзників і проектувати вплив за межами власного регіону.

Дослідження демонструє каскад втрат Росії в інших регіонах: у Сирії, на Південному Кавказі, у Центральній Азії та Латинській Америці – де Москва поступово втрачає роль гаранта безпеки та стратегічного патрона. Падіння Мадуро вписується в цю тенденцію як доказ розриву між глобальними амбіціями Росії та її реальними можливостями.

Окремо підкреслюється економічний вимір поразки: потенційне зростання нафтовидобутку у Венесуелі може вдарити по російській енергозалежній економіці, посилюючи її структурні вразливості. Україна в дослідженні постає як ядро всієї трансформації, адже провал війни проти України оголив межі російської сили та звів її з претендента на глобальний статус до ослабленої регіональної держави.

Світовий порядок

Затримання США російських кораблів із «тіньового флоту»

(пол. *Zatrzymanie statków rosyjskiej «floty cieni» przez USA*)

Філін Брійка, Анна Марія Дінер, Рафал Тарногорський, *Polish Institute of International Affairs (PISM)*, Польща

08.01.2026

Аналітичний коментар розглядає силову операцію США із затримання російських танкерів так званого «тіньового флоту», які використовувалися для обходу американських санкцій проти Венесуели. Ключовий висновок полягає в тому, що Вашингтон продемонстрував готовність застосовувати військові та правоохоронні інструменти для примусового забезпечення дотримання власних санкцій.

Автори детально реконструюють перебіг подій. США переслідували російський танкер, який нелегально перевозив нафту та намагався втекти від американської морської блокади. Танкер поспіхом перереєструвався під російський прапор, щоб виглядати як «офіційно російський» і уникнути захоплення. Попри це, американські спецпідрозділи силою взяли судно на бордаж у міжнародних водах між Ісландією та Великою Британією за участі американських сил спеціального призначення й авіації. Паралельне затримання іншого судна в Карибському морі підкреслює системний, а не разовий характер дій США.

Окремий акцент зроблено на правових аспектах. Затримання у відкритому морі ставить під сумнів аргументацію США з позиції міжнародного морського права: норми права візиту та переслідування у цьому випадку формально не застосовні, а можливості Росії домогтися юридичного захисту обмежені, зокрема через статус США поза Конвенцією ООН з морського права 1982 року.

Стримана політична реакція Москви без силового втручання інтерпретується як ознака небажання та обмеженої спроможності до прямої ескалації зі США. Водночас автори прогнозують можливе посилення російського супроводу «тіньового флоту» та ризик майбутніх інцидентів з іншими державами.

Світовий порядок

Хто володіє Гренландією?

(англ. *Who owns Greenland?*)

Професор Марк Веллер, *Chatham House*, Велика Британія
09.01.2026

Автор розглядає «гренландський епізод» як лакмусовий папірець для міжнародного правопорядку та стійкості трансатлантичного альянсу. Публічна риторика Дональда Трампа та його оточення, де міжнародне право відсувається на другий план, а сила стає інструментом торгу, свідчить про глобальний зсув: від системи, заснованої на правилах до відвертої політики сили. Проте саме на прикладі Гренландії автор показує, як міжнародне право здатне стримувати агресивні амбіції, вирівнюючи шанси в очевидній асиметрії між США та Данією.

Юридична позиція Данії охарактеризована як легітимна, однак автор підкреслює, що питання Гренландії не зводиться лише до міждержавного суверенітету. Формальний титул Данії ґрунтується на історичному управлінні, рішенні Постійної палати міжнародного правосуддя 1933 року, резолюціях Генеральної Асамблеї ООН та подальшій конституційній інтеграції острова до Королівства. Водночас ключовим елементом сучасного правового статусу є визнання Гренландії як окремої одиниці самовизначення: Акти про самоврядування 1979 і 2009 років передали їй майже повну внутрішню автономію та закріпили право населення вільно вирішувати питання незалежності через референдум. Таким чином, міжнародне право у цьому випадку одночасно захищає територіальну цілісність Данії та політичну суб'єктність гренландського народу.

Окремо наголошується, що США самі неодноразово визнавали статус Гренландії, що суттєво послаблює будь-які американські претензії.

Автор застерігає, що риторика сили підриває довіру до США та ризикує політично ізолювати їх серед союзників. Як оптимальний вихід пропонується дипломатичне рішення: спільна декларація США-Данія, підтвердження права Гренландії на самовизначення та розширення безпечної й економічної співпраці за участі самої Гренландії.

Трансатлантичні відносини; європейська безпека

Гренландська криза: недосконалі, але реалістичні варіанти для Європи

(англ. *Navigating the Greenland Crisis: Europe's Imperfect but Viable Options*)

Тім Хезебрук, *Egmont Institute*, Бельгія

09.01.2026

Автор розглядає конфлікт навколо Гренландії як серйозний стрес-тест для трансатлантичної безпеки та показовий приклад звуження стратегічного маневру Європи в умовах дедалі непередбачуванішої політики США. Риторика президента Дональда Трампа щодо можливого перегляду статусу Гренландії, підсилена нещодавніми американськими силовими діями у Венесуелі, ставить під сумнів сталі припущення про надійність союзницьких зобов'язань у межах НАТО та посилює тривогу у Європі.

Автор доводить, що радикальні відповіді Європи такі як: розрив із НАТО, жорстка економічна ескалація або швидке створення автономної оборонної архітектури – наразі є або нереалістичними, або стратегічно шкідливими. Європа залишається критично залежною від США у сфері безпеки, а плани посилення оборонної спроможності до 2030 року виглядають надто оптимістичними.

Тож автор пропонує три «недосконалі, але реалістичні» стратегії реагування. Перша – м'яке балансування, тобто скоординований дипломатичний і інституційний тиск для створення політичних та легітимізаційних витрат для США без прямої конфронтації. Друга – поступове зменшення залежності від Вашингтона через гнучкі коаліції та посилення європейської складової в НАТО. Третя – спроба «прив'язати» США до спільних інституційних рамок управління безпекою та ресурсами Гренландії, що одночасно надає Вашингтону статус і обмежує односторонні дії.

Трансатлантичні відносини; європейська безпека

2026: Рік поганих рішень для Європи

(англ. 2026: Europe's year of bad choices)

Крісмі Райк, International Centre for Defence and Security (ICDS), Естонія
09.01.2026

Авторка описує радикальну трансформацію міжнародного порядку, в якому сила остаточно витісняє право. Военна операція США у Венесуелі слугує ключовим доказом: навіть держава, що десятиліттями позиціонувала себе як гарант rule-based order, нині відкрито діє логікою примусу. Це створює для Європи парадоксальну ситуацію, коли найбільш складні стратегічні рішення надходять не зі сходу, а із заходу.

Автор стверджує, що такі великі держави, як США, Китай і Росія, одночасно консолідують сфери впливу, користуючись перехідним періодом глобальної нестабільності. США фокусуються на Західній півкулі, Китай – на Тайвані, а Росія задоволена руйнуванням норм, які раніше стримували її імперські амбіції. Водночас для Москви це не є стратегічною перевагою: її обмежували не правила, а нестача ресурсів, і приклад США лише підкреслює відставання Росії у здатності застосовувати силу ефективно.

Водночас прогнозується зростання європейської втоми від конфронтації з Росією. Можливе перемир'я в Україні створить ілюзію стабільності, але фактично зробить безпеку Європи більш крихкою. Посиляться голоси за «нормалізацію» відносин із Москвою, а країни Балтії та Польща знову ризикують бути маргіналізованими як «надмірно жорсткі». Автор застерігає від крайнощів: Європі потрібна не відмова від діалогу як такого, а чітке розуміння цілей, умов і позицій сили, з яких цей діалог можливий.

Окремий блок присвячено ерозії трансатлантичного альянсу. Погрози США щодо Гренландії радикально відрізняються від криз минулого: вперше американський президент відкрито посягає на територію союзника. Це підриває фундамент НАТО й ставить Європу перед екзистенційним питанням, коли збереження Альянсу за будь-яку ціну починає шкодити європейській безпеці більше, ніж контрольована дистанція від нього.

На жаль, міжнародне право наразі не захищає, але повна відмова від нього також є хибною. Після періоду хаосу сформується новий порядок, і вплив Європи в ньому залежатиме від рішень, ухвалених уже в 2026 році.

Світовий порядок; стратегічна автономія ЄС

Венесуельська нафта: значення та наслідки операції Трампа

(фр. *Pétrole vénézuélien : les enjeux de l'opération Trump*)

Франсис Пеппен, *Institut de relations internationales et stratégiques (IRIS)*,
Франція

12.01.2026

На думку автора, військова операція США у Венесуелі, що розпочалася на початку січня, була насамперед стратегічним геоенергетичним маневром. Офіційні заяви про зміцнення безпеки чи боротьбу з наркоторгівлею тут відіграють лише другорядну роль. Головний висновок автора полягає в тому, що у стратегії Дональда Трампа нафта залишається ключовим інструментом сили. Контроль над венесуельськими ресурсами розглядається як потужний важіль впливу, що дозволяє тиснути на глобальні ринки, стримувати геополітичних суперників і вибивати ґрунт з-під ніг у регіональних союзників Венесуели.

Ситуація виглядає парадоксально: попри те, що Венесуела володіє одними з найбільших у світі доведених запасів нафти (які часто оцінюють у приголомшливі 300 млрд барелів), зараз країна видобуває лише 0,8-1,0 млн барелів на добу – значно менше, ніж раніше. Саме такий занепад створює умови для зовнішнього «перезапуску» галузі вже під американським протекторатом. Мета Вашингтона цілком прогматична: посилити контроль над цінами на сировину, витіснити Китай із позиції головного покупця венесуельської нафти, перекрити енергетичне підживлення Куби та максимально обмежити вплив Ірану та його ставлеників у регіоні.

Фактичний механізм впливу – морська блокада та контроль експортних потоків, у межах яких виручка від продажу нафти накопичується за межами Венесуели й розподіляється під наглядом США. Водночас короткостроковий вплив на світові нафтові ринки залишається обмеженим через надлишок пропозиції у світі та інші чинники нестабільності, зокрема війну в Україні й напруження навколо Ірану.

Підбиваючи підсумок у ширшому контексті, автор наголошує: нафта так і не втратила свого статусу головного геополітичного інструменту. Вихід Сполучених Штатів із міжнародних екологічних угод та доволі повільний глобальний енергоперехід за адміністрації Трампа свідчать про те, що викопне паливо залишатиметься домінантним чинником у світовій політиці ще принаймні у середньостроковій перспективі.

Економіка, торгівля, фінанси; світовий порядок

Росія, Європа та ризики помилкового відчуття безпеки

(англ. *Russia, Europe and the Danger of Strategic Reassurance*)

Йоріс ван Бладель, *Egmont Institute*, Бельгія
13.01.2026

Автор критикує домінування в європейських дебатах двох аналітично хибних крайнощів у сприйнятті російської загрози: алармізму та помилкового відчуття безпеки. Алармізм, хоч і правильно визначає Росію як загрозу, подає її в надмірно драматизованій формі, що підриває суспільну стійкість і може провокувати політичні та соціальні перевантаження. Натомість наративи заспокоєння є небезпечнішими, оскільки неправильно діагностують сам характер конфронтації, зводячи її до економічної слабкості РФ або її військових невдач в Україні.

Ключовий аргумент автора полягає в тому, що Росія не становить класичної загрози швидкого вторгнення в Європу, але є довгостроковим структурним стратегічним викликом, який не можна оцінювати через лінійні метрики на кшталт ВВП, чисельності населення чи оборонних бюджетів. Стратегічна сила трактується як мультиплікативна взаємодія ресурсів із політичною волею, суспільною згуртованістю, готовністю до ескалації та здатністю витримувати втрати.

Автор чітко розмежовує два театри однієї конфронтації: Україна є ареною гарячої війни на виснаження, тоді як Європа перебуває у «холодному» театрі тиску, де Росія застосовує саботаж, інформаційні операції, залякування, ядерну риторику та стратегічну невизначеність. Ядерні погрози інтерпретуються не як буквальні плани, а як сигнальний інструмент, покликаний розмивати пороги ескалації та впливати на західні суспільства.

Росія системно мобілізує своє суспільство для тривалої конфронтації, тоді як Європа залишається в ілюзії безпеки. Головна вразливість Європи, на думку автора, полягає не у військовій слабкості, а у нестачі стратегічної ясності та готовності до довгострокового протистояння.

Європейська безпека

Розширення ЄС і його бюджет: чи надто висока ціна? Чому не варто піддаватися фінансовій паніці

(англ. *Enlargement and the EU Budget: Is the price to pay high? The case against fiscal alarmism*)

Йоанніс Армаколас, Йоанніс Александріс, *Hellenic Foundation for European & Foreign Policy*, Греція

13.01.2026

Дослідження спростовує поширений у ЄС наратив «фінансового алармізму», згідно з яким подальше розширення Європейського Союзу, зокрема за рахунок приєднання України, Молдови та країн Західних Балкан, нібито створить надмірний бюджетний тягар для чинних держав-членів. Автори демонструють, що ці аргументи активно використовуються радикально-правими та євроскептичними силами, які пов'язують розширення з втратами для національних бюджетів, сільського господарства та соціальних програм, попри слабку емпіричну базу таких тверджень.

На основі аналізу пропозицій Єврокомісії щодо Багаторічної фінансової програми 2028-2034 років і досвіду попередніх хвиль розширення автори показують, що навіть велике розширення (включно з Україною) збільшило б бюджет ЄС лише приблизно з 1,12% до 1,23% ВВП ЄС, тобто на рівні, який є цілком керованим. При цьому чисті витрати для чинних членів залишаються мінімальними, тоді як ефект для нових членів є трансформаційним. Набагато серйознішими, на думку авторів, є альтернативні витрати нерозширення – втрата економічних вигод, ослаблення ланцюгів постачання, зменшення стратегічної автономії та зростання геополітичної нестабільності на периферії ЄС.

Окремо підкреслюється, що бюджетні зрушення в ЄС зумовлені не розширенням, а війною Росії проти України та сумнівами щодо довгострокових гарантій безпеки США. Таким чином, розширення постає не як фінансовий тягар, а як інвестиція у стабільність, конкурентоспроможність і безпеку Європи.

Європа після Америки: посібник із виживання та адаптації

(англ. *Europe after America: A Survival Guide for Moving on*)

Бенедетта Морарі, *Instituto Affari Internazionali (IAI)*, Італія
13.01.2026

Нинішня криза трансатлантичних відносин є структурним розривом, а не тимчасовим політичним відхиленням, і закликає Європу відмовитися від спроб «відновити стару угоду» зі США на користь послідовної стратегічної автономії. Погрози Вашингтона щодо Гренландії та логіка America First, закріплена у новій Стратегії національної безпеки США, розглядаються як символ глибшої трансформації та поступового відходу США від ролі гаранта європейської безпеки та нормативного порядку.

Авторка використовує метафору завершення токсичних стосунків: заперечення – гнів – усвідомлення токсичності – самостійність – процвітання. «Токсичність» полягала у інфантилізації Європи: хронічній залежності від США в обороні, енергетиці та технологіях, що породило «набуту безпорадність» і системне недостатнє інвестування у власні спроможності. Реакції Європи на події у Венесуелі та обережність щодо України авторка трактує як приклад умиротворення заради збереження відносин, навіть ціною власної нормативної послідовності.

Як альтернативу авторка пропонує переорієнтацію європейської політики на три напрями: прискорене нарощування оборонних спроможностей і створення автономного європейського безпекового стовпа; активніше використання економічної й регуляторної сили ЄС для захисту стратегічних інтересів; диверсифікацію глобальних партнерств без прив'язки до американської орбіти. Водночас інституційну складність ЄС пропонується перетворити з уявної слабкості на стратегічну перевагу.

Кінцева мета – не розрив із США, а переосмислене партнерство, засноване на спроможності Європи діяти з позиції сили, а не залежності.

Трансатлантичні відносини; стратегічна автономія ЄС

Як Трамп робить Китай знову великим – і що це означає для Європи

(англ. *How Trump is making China great again—and what it means for Europe*)

Тімоті Гармон Еш, Іван Крестев, Марк Леонард, *European Council on Foreign Relations (ECFR)*, аналітичний центр на рівні ЄС

15.01.2026

Повернення Дональда Трампа до влади не просто змінює зовнішню політику США, а структурно трансформує міжнародний порядок, прискорюючи зсув від західноцентричної системи до конкурентної багатополарності. Парадоксально, але саме політика США, спрямована проти Китаю, посилює позиції Пекіна, роблячи його головним переможцем у цьому новому періоді глобальної нестабільності.

Ключовий аргумент авторів полягає в тому, що адміністрація Трампа діє не як гарант системи, а як ревізійністська держава, що ставить власну силу вище за норми міжнародного права. Воєнна операція США у Венесуелі, тиск на союзників, торговельний протекціонізм і відверта зневага до багатосторонніх інституцій створюють у світі відчуття, що право більше не стримує силу. У такому середовищі Китай виглядає не агресором, а раціональним, передбачуваним актором, який пропонує стабільність, економічну взаємовигідність і невтручання у внутрішні справи.

На основі масштабного опитування ECFR у 21 країні дослідження фіксує три фундаментальні зсуви. По-перше, різке падіння довіри до США, особливо в Європі, де Трамп дедалі частіше сприймається не як союзник, а як фактор ризику. По-друге, зростання позитивного або нейтрального ставлення до Китаю, насамперед у країнах Глобального Півдня, але також і в частині ЄС. По-третє, переосмислення ролі Європи: її дедалі частіше бачать як окремий геополітичний полюс, хоча самі європейці сумніваються у власній спроможності діяти автономно.

Особливу увагу автори приділяють внутрішньому європейському парадоксу. З одного боку, європейські суспільства бояться війни, ядерної ескалації та російської агресії. З іншого – вони скептично оцінюють здатність ЄС захищати себе без США. Це створює психологічну та політичну пастку: Європа одночасно усвідомлює необхідність стратегічної автономії і боїться її практичної реалізації.

Світовий порядок; трансатлантичні відносини; стратегічна автономія ЄС

Чотири роки війни Росії в Україні: десять важливих уроків

(англ. *Four Years On – Ten Lessons from Russia's War in Ukraine*)

Базіл Гавалас, Грег Міллс, *Royal United Services Institute (RUSI)*, Велика Британія

15.01.2026

У дослідженні війна Росії проти України розглядається як цивілізаційний і системний конфлікт, що виходить далеко за межі двостороннього протистояння. Російсько-українська війна вже триває довше, ніж радянська «велика вітчизняна», але на відміну від неї, сучасна російська війна позбавлена легітимуючого міфу, стратегічної ясності та переконливого політичного сенсу. Вона продовжується не через неминучість, а через відмову російської влади визнати власну катастрофічну помилку.

Центральна теза полягає в тому, що війна є тестом волі, організаційної здатності та політичної уяви, а не лише кількості ресурсів. Попри асиметрію сил, Україна зберігає стійкість завдяки мотивації, адаптації (зокрема через масове застосування дронів), логістиці та суспільній мобілізації. Російська стратегія, навпаки, еволюціонувала від спроб швидкого прориву до виснажливої війни на знищення, яка є повільною та надзвичайно жорстокою.

Автори різко критикують західну “Goldilocks strategy” – підхід, за якого Україні надають достатньо допомоги, щоб вона не прогала, але недостатньо, щоб перемогла. Страх західних лідерів перед ескалацією та небажання брати на себе політичний ризик, на думку аналітиків, подовжили війну й підвищили її глобальну ціну.

Окремо підкреслюється провал Заходу у війні наративів. Росія зберігає значний вплив у глобальному дискурсі, особливо в Африці та частині Глобального Півдня, тоді як Захід не зумів переконливо пояснити, що Росія – це держава-агресор.

Друга адміністрація Трампа постає як чинник трансатлантичної нестабільності, що підриває принцип неподільності європейської безпеки. Американська Національна стратегія безпеки більше не називає Росію загрозою, а прагне «стратегічної стабільності» з нею, фактично ігноруючи європейські безпекові інтереси. Це підриває саму логіку післявоєнного порядку, в якому безпека була неподільною.

Війна в Україні переписує правила міжнародного порядку. Мир без справедливості, права та надійних гарантій не завершить конфлікт, а лише перенесе його в нову фазу.

Війна в Україні; світовий порядок

Глобальні ризики для ЄС у 2026 році: які основні загрози стоять перед Європою?

(англ. *Global Risks to the EU in 2026: What are the main conflict threats for Europe?*)

Вероніка Ангел, Джузенне Спатафора, European Union Institute for Security Studies (EUISS), аналітичний центр на рівні ЄС
20.01.2026

Дослідження EUISS на основі масштабного опитування 501 європейського експерта визначає ключові безпекові ризики для ЄС у 2026 році в умовах зростаючої стратегічної нестабільності та ослаблення трансатлантичних гарантій. Опитування фіксує, що найбільш імовірною та потенційно руйнівною загрозою є не пряма військова атака, а гібридний удар по критичній інфраструктурі ЄС – саботаж енергосистем, підводних кабелів, цифрових і транспортних мереж, здатний паралізувати економіку та підірвати політичну стійкість.

Росія залишається центральним джерелом загроз, але ризик полягає не у відкритій війні з НАТО, а у поступовій ерозії безпеки через тиск, провокації та дії нижче порогу колективної оборони. Одним із найнебезпечніших сценаріїв експерти називають припинення війни в Україні на умовах Москви, що закріпило б результати агресії, підірвало європейське стримування та створило довготривалу нестабільність на східному фланзі ЄС. Також високо оцінюється ризик нових російських військових дій проти держав поза НАТО.

Окремим системним ризиком є можливе скорочення або умовність безпекових гарантій США. Експерти вважають, що ослаблення американської ролі матиме для Європи ефект, співмірний із ядерною ескалацією за масштабом політичного шоку. Зростають і позаєвропейські ризики, зокрема загроза конфлікту навколо Тайваню та нестабільність на Близькому Сході.

Дослідження робить висновок: ЄС має перейти від реактивної політики до активного формування власного безпекового середовища – посилювати стримування Росії, захищати інфраструктуру, впливати на переговори щодо України та зменшувати критичну залежність від США.

Як Європейському Союзу реагувати на торговельні атаки Дональда Трампа?

(фр. *Quelles réponses de l'Union européenne face aux agressions commerciales de Donald Trump ?*)

П'єр Жаїє, *Institut de relations internationales et stratégiques (IRIS)*,
Франція

22.01.2026

Автор аналізує торговельну ескалацію між США та Європейським Союзом у контексті агресивної тарифної політики адміністрації Дональда Трампа та окреслює дилему ЄС між поступками й жорсткою відповіддю. Після нових американських погроз підвищення мит і фактичної політичної девальвації торговельної угоди ЄС-США 2025 року, Євросоюз постає перед необхідністю перегляду своєї стратегії економічного стримування.

Центральний інструмент потенційної відповіді – Антипримусовий механізм ЄС (англ. Anti-Coercion Instrument), ухвалений у 2023 році. Він дозволяє застосовувати вибіркові мита, обмежувати доступ до ринків, блокувати інвестиції та вводити фінансові й регуляторні заходи проти держав, що здійснюють економічний тиск. Водночас автор підкреслює, що застосування цього механізму ускладнене процедурно та політично через потребу у кваліфікованій більшості держав-членів.

Автор також розглядає інші можливі заходи такі, як торговельні захисні механізми, антидемпінгові інструменти, контроль інвестицій, але наголошує на структурній проблемі: відсутності єдності між країнами ЄС через різні економічні інтереси та рівні залежності від ринку США. Оцінка економічного впливу показує, що вже запроваджені тарифи сповільнили експорт ЄС до США та зменшили економічне зростання приблизно на 0,2% ВВП у 2025 році. Додаткове підвищення мит на 10% може коштувати Європі до 0,5% зростання, з нерівномірним ударом по національних економіках.

Фінальний висновок дослідження: економічний ризик жорсткої відповіді є реальним, але політичний ризик поступок – значно небезпечніший, оскільки підтримує довіру до ЄС як самостійного геоекономічного актора та посилює зовнішній тиск у довгостроковій перспективі.

Трансатлантичні відносини;
економіка, торгівля, фінанси

Репортаж із Давоса: геополітика нового реалізму

(англ. *Dispatch From Davos: The Geopolitics of the New Realism*)

Майкл Фромен, *Council on Foreign Relations (CFR), США*
23.01.2026

Світовий економічний форум у Давосі, на думку автора, став символом глибокої трансформації глобального порядку, у якому багатосторонність поступається жорсткішій політиці сили, а стратегічна невизначеність стає новою нормою. Центральною фігурою форуму став Дональд Трамп, який фактично перетворив захід із платформи діалогу на демонстрацію американської політичної та економічної домінації. Його риторика підкреслила кінець класичного ліберального міжнародного порядку, водночас підтвердивши прагнення США залишатися ключовим глобальним центром впливу.

На цьому тлі європейські та канадські лідери, зокрема прем'єр-міністр Канади Марк Карні, окреслили потребу у новій стратегії для «середніх держав»: формуванні гнучких коаліцій, диверсифікації економічних і безпекових зв'язків та поступовому зменшенні залежності від США. Дедалі частіше використовується підхід *derisking* не лише щодо Китаю, а й у відносинах із Вашингтоном, через торговельну диверсифікацію, розвиток автономних оборонних спроможностей та реформу міжнародних інституцій.

Водночас дослідження фіксує значний розрив між політичними амбіціями та реальними можливостями: прагнення до стратегічної автономії наштовхується на економічні, військові та внутрішньополітичні обмеження. Криза навколо Гренландії стала показовим прикладом того, як тактичні силові сигнали можуть підірвати довіру всередині НАТО та завдати довготривалої шкоди союзницьким відносинам.

Увага до України, Китаю, Близького Сходу та кліматичних викликів на форумі була другою, тоді як питання сили, впливу та геополітичної конкуренції домінували. Загальний висновок автора полягає в тому, що світ входить у фазу жорсткішої конкуренції, де адаптація, коаліційність і здатність до стратегічних рішень стають важливішими за ностальгію за минулим порядком.

Світовий порядок

Фокус-тема

“Російська організована злочинність і її роль у гібридній війні проти Європи”

англ. *Russian Organised Crime and Links to Hybrid War in Europe*

Дональд Боузер, GLOBSEC, Словаччина
9 грудня 2025 року

Одна з найнебезпечніших ілюзій Заходу полягає в тому, що російська організована злочинність – це кримінальна проблема, а не стратегічна загроза. Дослідження GLOBSEC руйнує цю ілюзію. Воно демонструє, що в сучасній Росії злочинність – це не побічний продукт системи, а її функціональний елемент. І навіть більше – один із ключових інструментів ведення гібридної війни проти Європи.

За правління Владіміра Путіна відбувся перехід від автономної кримінальності 1990-х до моделі державної кооптації “violent entrepreneurs” – злочинних угруповань, приватних воєнізованих акторів, напівлегальних бізнес-мереж і кіберзлочинців. Тобто ці структури більше не існують поза державою. Вони вбудовані у систему влади як джерело фінансування, інструмент тиску, механізм обходу санкцій і канал операцій із правдоподібною заперечуваністю.

У 1990-х російська організована злочинність була хаотичною, конкурентною та часто ворожою до держави. У 2000-х Путін переформатував її роль: держава не знищила кримінал, вона поставила його під контроль і перетворила на ресурс. Кримінальні мережі отримали можливість «заробляти» за умови лояльності режиму, фінансових відрахувань і готовності виконувати неформальні завдання.

Це створило унікальну модель: Росія використовує мафію як позабюджетний інструмент державної політики. Кримінал забезпечує тіньові фінансові потоки, виконує брудну роботу, здійснює операції, які держава формально заперечує, і водночас підживлює систему корупції, що утримує політичну лояльність еліт.

Група Wagner у цьому контексті постає не як виняток, а як прототип нової форми державної сили. Вона поєднувала воєнні операції, ресурсну експлуатацію, контрабандні схеми, дезінформацію, кібероперації та рекрутинг проксі-акторів. Це була армія, яка воює, заробляє і впливає – усе одночасно.

Одним із найсильніших елементів дослідження є аналіз фінансових механізмів гібридної війни. Російські кримінальні мережі залучені до наркотрафіку, торгівлі людьми, тютюнової та алкогольної контрабанди, фінансових шахрайств, відмивання коштів, нелегального обігу санкційних товарів і кіберзлочинності.

Ці доходи формують те, що можна назвати «чорним бюджетом» російської гібридної політики. Саме з нього фінансуються дезінформаційні кампанії, втручання у вибори та політичні процеси, підкуп агентів впливу, саботаж і диверсії, операції проти критичної інфраструктури.

Це означає, що гібридна війна Росії не лише ідеологічна чи військова, вона глибоко криміналізована. І боротися з нею без фінансово-кримінального виміру – стратегічна помилка.

Окремим аспектом є російська кіберекосистема, де межа між державними хакерами та кримінальними угрупованнями навмисно розмита. Російські спецслужби толерують і стимулюють кіберзлочинців, якщо ті атакують західні цілі та готові виконувати «патріотичні» завдання.

Кіберзлочинність стає множником сили: вона дозволяє масштабувати атаки, приховувати державну участь, тестувати вразливості, вести психологічні операції й одночасно генерувати прибуток. У результаті формується напівофіційна кібер-армія, яка працює на перетині криміналу й геополітики.

Особливо важливо, що Україна у цьому дослідженні постає як лабораторія протидії гібридним загрозам. Її досвід боротьби з вербуванням проксі, саботажем, дезінформацією та когнітивними операціями має пряму практичну цінність для Європи. Україна тут – джерело знань про те, як протистояти гібридній війні.

Після 2022 року Росія ще активніше покладається на кримінальні проксі, кібермережі та напівдержавних виконавців, компенсуючи втрату дипломатичних і розвідувальних каналів у Європі. Саботаж, підпали, диверсії, вербування маргіналізованих осіб, атаки на інфраструктуру – усе це дедалі частіше здійснюється через кримінальні або напівкримінальні канали.

Це формує нову реальність: гібридна війна стає дедалі більш криміналізованою, а кримінал – дедалі більш політизованим.

Дослідження показує, що майбутні конфлікти все рідше виглядатимуть як традиційна війна. Вони проходитимуть через злочинні мережі, хакерів, тіньові фінанси, дезінформацію та проксі-акторів. Росія вже воює саме так. І якщо Європа не навчиться відповідати на цю модель, вона залишатиметься вразливою.

Підсумовуючи...

Кінець 2025 року та початок 2026 року позначилися прискоренням процесів, які ще кілька років тому здавалися малоімовірними, а нині стають новою нормою. Міжнародний порядок дедалі більше зміщується від правил до сили, а стратегічний примус перетворюється на звичний інструмент державної політики як у діях Росії, так і у кроках США у Венесуелі та ширшому трансатлантичному контексті.

Війна Росії проти України закріпилася як центральний фактор трансформації європейської безпеки. Москва, попри економічні обмеження та військові втрати, зберігає здатність до тривалого протистояння та переходить до фази масштабнішої гібридної ескалації. Саботаж, дезінформація, операції впливу та атаки на критичну інфраструктуру дедалі більше стають основними інструментами тиску на Європу. Боротьба точиться не лише за території, а й за наративи, економічні важелі, суспільну стійкість і політичну волю.

Водночас Європа поступово переходить від реактивної політики до формування власної системи стримування. Дискусії про протиракетну оборону, стратегічну автономію, розширення ЄС та довгострокову відповідальність за безпеку свідчать про повільний, але помітний зсув у бік більш самостійної ролі.

2026 рік стане роком стратегічних рішень для Європи та України. Вибір між адаптацією, самообмеженням або активним формуванням нової безпекової архітектури визначить баланс сил на континенті на десятиліття вперед.

TEAM

ThinkTanks Essentials

RUSLAN KOSTETSKYI
Director of the International Charity Fund
“UDoNation”

GEORGE PAZIY
Project Manager

KATERYNA NEDASHKIVSKA
Author and manager of the magazine
“Think Tanks Essentials”

ELIZABETH DAVLEKAMOVA
Media Specialist, Designer

DMYTRO SADOVENKO
Assistant to director

MARIIA BELLA BEIHEL
Head of EEYES Insight Lab

KATERYNA NYHROIENKO
Communication Manager

ANASTASIIA SALNIKOVA
Internship Manager

OLEKSII LEZNOV
Coordinator EEYES Germany

EEYES – простір для молоді, що творить майбутнє вже сьогодні!

EEYES – молодіжний напрям Благодійного фонду UDoNation («Ти створюєш націю»). Це платформа, яка робить талановиту молодь видимою та відкриває нові можливості для розвитку й реалізації. Тут молоді люди отримують досвід, проявляють потенціал і долучаються до створення сучасної інтелектуальної та культурної спільноти.

У межах EEYES Insight Lab проводяться аналітичні дослідження, а заходи – квартирники, відкриті лекції, панельні дискусії, форуми – стають майданчиком для обміну ідеями. Важливим напрямом є культурне представництво у Берліні, де відбуваються міжнародні дебати та зустрічі з партнерами.

Інформаційна стрічка в Instagram висвітлює актуальні події, а робота з грантовими заявками забезпечує сталість проектів. До кожного напрямку передбачені стажування, тож учасники отримують не лише знання, а й практичний досвід.

EEYES – це середовище, де молоді голоси стають чутними, а ідеї перетворюються на реальні дії.

WEBSITE

TELEGRAM

INSTAGRAM

FACEBOOK

Список використаних джерел

<https://www.egmontinstitute.be/belgium-is-right-borrow-get-the-money-dont-get-emotional-2/>
<https://www.egmontinstitute.be/the-european-parliament-compels-the-eu-to-address-arctic-security/>
<https://icds.ee/en/what-the-new-us-national-security-strategy-really-signals-for-europe/>
<https://www.oii.ac.at/en/publikation/building-connectivity-managing-risk-the-eus-geopolitical-role-in-the-black-sea/>
<https://icds.ee/en/pretence-or-preparedness-germanys-new-military-service/>
<https://icds.ee/en/confronting-the-russian-hydra-continuity-and-innovation-in-the-grey-zone/>
<https://icds.ee/en/shielding-the-skies-european-ballistic-missile-defence/>
<https://www.iris-france.org/allemagne-queelles-orientations-politiques-et-strategiques-sous-friedrich-merz/>
<https://www.bruegel.org/working-paper/how-resilient-russias-economy-after-four-years-war>
<https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/russia-losing-time-putins-2026-hybrid-escalation>
<https://www.iai.it/en/publications/c05/maduros-fall-russias-strategic-defeat-world-without-rules>
<https://www.pism.pl/publikacje/zatrzymanie-statkow-rosyjskiej-floty-cieni-przez-usa>
<https://www.chathamhouse.org/2026/01/who-owns-greenland>
<https://www.egmontinstitute.be/navigating-the-greenland-crisis-europes-imperfect-but-viable-options/>
<https://icds.ee/en/2026-europes-year-of-bad-choices/>
<https://www.iris-france.org/petrole-venezuelien-les-enjeux-de-loperation-trump/>
<https://www.egmontinstitute.be/russia-europe-and-the-danger-of-strategic-reassurance/>
<https://www.eliamap.gr/en/enlargement-and-the-eu-budget-is-the-price-to-pay-high-the-case-against-fiscal-alarmism/>
<https://www.iai.it/en/publications/c05/europe-after-america-survival-guide-moving>
<https://ecfr.eu/publication/how-trump-is-making-china-great-again-and-what-it-means-for-europe/>
<https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/four-years-ten-lessons-russias-war-ukraine>
<https://www.iss.europa.eu/publications/commentary/global-risks-eu-2026-what-are-main-conflict-threats-europe>
<https://www.iris-france.org/queelles-reponses-de-lunion-europeenne-face-aux-agressions-commerciales-de-donald-trump/>
<https://www.cfr.org/articles/dispatch-from-davos-the-geopolitics-of-the-new-realism>
<https://www.globsec.org/what-we-do/publications/russian-organised-crime-and-links-hybrid-war-europe>

Фото та зображення

[https://www.investopedia.com/thmb/ZvrnBi_IdxT_qoSfU84NLV8z2l0=/1500x0/filters:no_upscale\(\):max_bytes\(150000\):strip_icc\(\)/euro-sign-sculpture-the-european-central-bank-is-the-central-bank-for-the-euro-and-administers-monetary-policy-of-the-eurozone--the-headquarter-is-in-frankfurt--germany-14-march-2018-958299412-5b704a8046e0fb00505ff262.jpg](https://www.investopedia.com/thmb/ZvrnBi_IdxT_qoSfU84NLV8z2l0=/1500x0/filters:no_upscale():max_bytes(150000):strip_icc()/euro-sign-sculpture-the-european-central-bank-is-the-central-bank-for-the-euro-and-administers-monetary-policy-of-the-eurozone--the-headquarter-is-in-frankfurt--germany-14-march-2018-958299412-5b704a8046e0fb00505ff262.jpg)
<https://policyoptions.irpp.org/wp-content/uploads/2025/10/Arctic-Danish-ships.jpg>
<https://www.denisonforum.org/wp-content/uploads/2025/12/Daily-Article-WP-2025-12-12.webp>
<https://static01.nyt.com/newsgraphics/2019/08/01/candidate-pages/3b31eab6a3fd70444f76f133924ae4317567b2b5/trump.jpg>
<https://images.fineartamerica.com/images/artworkimages/mediumlarge/3/the-american-flag-7-old-glory-united-states-flag-art-reid-callaway.jpg>
<https://ik.imagekit.io/po8th4g4eqj/production/tr:h-630,w-1200/Middle-Corridor-Route-SignpostImage-1080x717px.png>
<https://aze.media/wp-content/uploads/2024/09/Black-Sea-cable.jpg>
https://www.mdr.de/nachrichten/rekruten-bundeswehr-122-resimage_v-variantBig16x9_w-832.jpg?version=18479
https://d3w13n53foase7.cloudfront.net/medium_a0f81dfc_e624_4f1b_9fb1_677653632cd6_istock_619762776_71322fb0f1.jpg
<https://idsb.tmgrup.com.tr/ly/uploads/images/2020/09/25/thumbs/800x531/60715.jpg>
https://icds.ee/static/afp_92j6er-scaled-e1765887736670-1024x576.jpg
https://icds.ee/static/2025-12-03t155515z_418905259_rc219iak1gar_rtrmadp_3_germany-defence-1-1024x683.jpg.webp
<https://www.reuters.com/resizer/v2/BLCD5L7T5ROWBDPBGHNUNWPEJPE.jpg?auth=90c032db329d4c2bd58efa9b8e7cbc64c4fe5c3635023eddbf7becd86f94d8cf&width=1080&quality=80>
https://cdn.prod.website-files.com/62fc39d4a8950f2d6f3b35f6/631d10c160e214f79236047c_The-German-language-1068x653.webp
<https://cdn.sanity.io/images/xcsyo6gw/production/d5516e77ce86ed6f054dfa3585017a3bd946995a-1920x1104.jpg>
[https://cyprus-mail.com/image/s1100x619/fill/webp/path/wp-content/uploads/2026/01/comment-euripides-Hybrid war-is-the-coordinated-use-of-multiple-instruments-of-pressure-with-the-emphasis-on-non-military-means-Depositphotos.jpg](https://cyprus-mail.com/image/s1100x619/fill/webp/path/wp-content/uploads/2026/01/comment-euripides-Hybrid-war-is-the-coordinated-use-of-multiple-instruments-of-pressure-with-the-emphasis-on-non-military-means-Depositphotos.jpg)
<https://georgiatoday.ge/wp-content/uploads/2026/01/Maduro.jpg>
<https://www.pism.pl/webroot/upload/images/Komentarz/Zatrzymanie%20statk%C3%B3w%20rosyjskiej%20floty%20cieni%20przez%20USA.jpg>
https://www.molfar.institute/wp-content/uploads/2025/05/1686810566_315785554.jpg
https://www.openaccessgovernment.org/wp-content/uploads/2021/11/dreamstime_m_145748875-scaled.jpg

Фото та зображення

<https://images.theconversation.com/files/713484/original/file-20260120-66-xy275f.jpg?ixlib=rb-4.1.0&rect=0%2C1%2C8463%2C5642&q=50&auto=format&w=768&h=512&fit=crop&dpr=2>
https://i.abcnewsfe.com/a/cbd49cba-a29a-47d3-9360-2881794bd6f7/greenland-1-gty-er-260117_1768669423064_hpMain_16x9.jpg?w=992
<https://images.axios.com/a8RpW-osCakUyM0BFtZii3BQN34=/0x243:4308x2666/1920x1080/2026/01/21/1769003058243.jpeg?w=3840>
https://www.economist.com/content-assets/images/20240608_BLP509.jpg
<https://npr.brightspotcdn.com/dims3/default/strip/false/crop/6000x4000+0+0/resize/1100/quality/50/format/jpeg/?url=http%3A%2F%2Fnpr-brightspot.s3.amazonaws.com%2Ffc%2F95%2Fa9f4d8a147b1b9a9eabcb04b7774%2Fgettyimages-2254502804.jpg>
<https://www.reuters.com/resizer/v2/JZ53YKBDNCNOWBCSSME57ZYWMIA.jpg?auth=d1c5f20cb9b3c096b315266b296942b6b0e710f6d623844c3a4d35c6570bd917&width=1920&quality=80>
<https://www.europarl.europa.eu/resources/library/images/20230512PHT89503/20230512PHT89503-ml.jpg>
<https://www.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2022/05/20220524-aranda-relacion-transatlantica-resiliente.jpg>
https://ecfr.eu/wp-content/uploads/2026/01/Trump_MCGA-1280x720-c-center.jpg
https://www.bakerinstitute.org/sites/default/files/2024-04/AdobeStock_510620039-Ukraine%2BFlag%2BMilitary%2BConflict_Web.jpg
https://storage.pigua.info/uploads/Yulia/2024/2025/May/EU_flag.jpg
https://res.cloudinary.com/dmovl8u5q/images/f_auto,q_auto/v1758121709/result_2018-05-07T073150Z_174285122_RC1B81977F60_RTRMADP_3_NATO-HEADQUARTERS_7168f72ca/result_2018-05-07T073150Z_174285122_RC1B81977F60_RTRMADP_3_NATO-HEADQUARTERS_7168f72ca.jpg?_i=AA
<https://www.reuters.com/resizer/v2/T5LLYB7PBNMSXGZ7D6VKEMIT6Q.jpg?auth=cddb276d440a6efa8d573c6d72c8ca19f1712306a5d5d9ac9be980ec04fcf222&width=1920&quality=80>
<https://a57.foxnews.com/static.foxbusiness.com/foxbusiness.com/content/uploads/2025/11/931/523/trump-tariffs-sign-white-house-getty.jpg?ve=1&tl=1>
https://www.swissinfo.ch/content/wp-content/uploads/sites/13/2026/01/695219060_highres_b84ea1.jpg?ver=18c6715b
<https://npr.brightspotcdn.com/dims3/default/strip/false/crop/7164x4776+0+0/resize/1100/quality/50/format/jpeg/?url=http%3A%2F%2Fnpr-brightspot.s3.amazonaws.com%2Ff8%2Fc1%2Fcc9d26b0476582c19f3dfac740cc%2Fgettyimages-2256686507.jpg>
https://assets.weforum.org/article/image/large_LGxkfuviGRQ6cQZH1nsrFlxBI2gK7n6Rjd_WyYwFWso.jpg
<https://cdn.mos.cms.futurecdn.net/wZ3MYj8wFrQtXVJAUJU4hk-1920-80.jpg.webp> (Image credit: Illustration by Stephen Kelly / Alamy / Getty Images)
https://www.globalgovernmentforum.com/wp-content/uploads/2024-01-21_Russia_hacking_CREDIT-Shutterstock.jpg

udonation.org
+38(068)0042001
info@udonation.org
53 Vasyl Tyutyunnyk Street, Office 23, Kyiv, Ukraine